

รูปแบบการบริหารโรงเรียนตามแนวคิดการบริหารงาน ตามวัตถุประสงค์ของโรงเรียนขนาดเล็ก ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

A PRIMARY SMALL SIDE SCHOOLS ADMINISTRATIVE MODEL BY MANAGEMENT BY OBJECTIVES CONCEPT IN THE NORTHEASTERN PART OF THAILAND

ทวีศักดิ์ แก้วอาสา
โรงเรียนบ้านม่วงเฒ่า

บทคัดย่อ

การบริหารจัดการมีความสำคัญในการเอื้อให้โรงเรียนระดับประถมศึกษาที่มีความคล่องตัว มีอิสระในการบริหารจัดการ บรรลุตามวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษา การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพการณ์การบริหารโรงเรียนระดับประถมศึกษาขนาดเล็กตามแนวคิดการบริหารงานตามวัตถุประสงค์ ในโรงเรียนระดับประถมศึกษาชั้นพื้นฐาน ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสอบถาม ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอน โรงเรียนระดับประถมศึกษาขนาดเล็กของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวนโรงเรียน 360 โรงเรียน เครื่องมือเป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารโรงเรียน ระดับประถมศึกษาขนาดเล็กตามแนวคิดการบริหารงานตามวัตถุประสงค์ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูล ด้วยสถิติ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าคะแนนเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) วิเคราะห์สาระ (Content Analysis) ผลการวิจัย พบว่าความคิดเห็นของผู้อำนวยการที่มีต่อการบริหารโรงเรียน

ระดับประถมศึกษาขนาดเล็กตามแนวคิดการบริหารงานตามวัตถุประสงค์ในโรงเรียนระดับประถมศึกษาชั้นพื้นฐานของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 4 ด้าน ประกอบด้วย การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานบุคคล การบริหารงานทั่วไป และการบริหารงบประมาณ ในระดับปานกลาง ในทุกประเด็น ส่วนความคิดเห็นของครูผู้สอน พบว่ามีความเห็นในระดับปานกลางเกือบทุกประเด็น และมีความเห็นในระดับน้อย ทั้ง 4 ด้านของการบริหาร ผลจากการวิจัยสรุปได้ว่า สภาพการณ์การบริหารโรงเรียนระดับประถมศึกษาขนาดเล็กตามแนวคิดการบริหารงานตามวัตถุประสงค์ในโรงเรียนระดับประถมศึกษาชั้นพื้นฐานของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ อยู่ในระดับปานกลางและระดับน้อย และความคิดเห็นระหว่างผู้บริหารและครูผู้ปฏิบัติมีความแตกต่างกัน ดังนั้นหากต้องการพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนระดับประถมศึกษาขนาดเล็กตามแนวคิดการบริหารงานตามวัตถุประสงค์ในโรงเรียนระดับประถมศึกษาชั้นพื้นฐานภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ควรจะต้องสร้างความเข้าใจแก่ผู้ที่เกี่ยวข้องในทุกฝ่าย และมีการสื่อสารให้เข้าใจในบทบาทและหน้าที่ ของแต่ละบุคคล โดยเฉพาะอย่างยิ่งความร่วมมือของผู้บริหารทุกระดับ

ในองค์การ การมอบหมายงานให้บุคลากรปฏิบัติ มุ่งเน้นที่
วัตถุประสงค์และผลงานที่จะทำให้สำเร็จ ซึ่งมีกลไกควบคุม
การตรวจสอบการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามเป้าหมาย

คำสำคัญ: การบริหารการศึกษา การบริหารงาน
ตามวัตถุประสงค์ โรงเรียนประถมศึกษา

Abstract

The development model of school based Management by Objective (MBO) of the small-size school in Northeastern of Thailand was the research and development design that were to study the school management, and to develop the model school based management by objective in the small-size schools. The research procedures consisted of 3 steps. The first step was to study school based MBO from administrators and the teachers of the small-size school in the Northeastern area of Thailand. The schools units were randomized over 61 Educational Service Area Office for the proportion of the sample in 360 of the small-size school. The research instrument composed of 2 parts including General information, and the school based MBO. The reliability of research instrument was 0.94. The statistical used to analyze data were frequency, mean, standard deviation, and content analysis. The second step was the development of the model of school based MBO by brain storm from 9 experts. The third step was the consideration of the model of school based MBO by using the connoisseurship from 9 experts to verify the model.

The research findings of the school based MBO found that the means score in the domain of academic management and budget management

were different between teachers and administrators, administrators' means score was moderate level and the teachers' means score was moderated and low level. In the general management, means score of administrators and teachers were moderate level, and means score of administrators in human resource management were moderate level. The means score in high level were reported on the data of promotion of teachers and person in the school, and means score in low level was the performance mandatory of ethic profession.

The model of the school based MBO in small-size schools was developed including 1) an indication objective of organization 12 items; 2) an indication objective in the person level 10 items; 3) a performance planning 14 items; 4) an assignment the task for teachers 17 items; 5) a self control 8 items; and 6) and an evaluation 11 items. The connoisseurship verified that the model of the school based MBO in small-size schools was accurate, appropriate and accordance with the research conceptual framework.

Key words : ADMINISTRATIVE, MANAGEMENT BY OBJECTIVES, PRIMARY SCHOOLS

บทนำ

การบริหารตามวัตถุประสงค์ เป็นการบริหาร
ซึ่งผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชาร่วมกันกำหนด
วัตถุประสงค์มาตรฐาน และเลือกปฏิบัติงาน โดยผู้บังคับ
บัญชามีภาระหน้าที่ และความรับผิดชอบต่อวัตถุประสงค์
โดยมีผู้บังคับบัญชาสนับสนุน และกระตุ้นเพื่อให้เกิดการ
ควบคุมตนเองฉะนั้น ความสำคัญของการวางแผน และ
การควบคุมจึงขึ้นอยู่กับความสามารถในการบริหารข้อมูล
โดยการสร้างความสัมพันธ์ของระบบข้อมูลกับการวางแผน

และการควบคุมสนับสนุนการตัดสินใจร่วมกัน (Peter, 1954) การบริหารงานโดยยึดวัตถุประสงค์ เป็นกระบวนการซึ่งผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชาขององค์การมาร่วมกันวางเป้าหมายทั่วไป จำแนกขอบเขตความรับผิดชอบในรูปของการคาดหวังผลจากแต่ละคน และใช้วิธีการเหล่านี้เป็นแนวปฏิบัติของหน่วยงานและประสิทธิผลสมาชิกในองค์การ (Odiome, 1965) การบริหารตามวัตถุประสงค์ หรือการบริหารตามเป้าหมาย หมายถึงวิธีการจัดการที่มุ่งเน้นจะให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดโดยอาศัยและหวังผลจากการมีวิธีการวางแผนที่มีประสิทธิภาพเป็นสำคัญ (ธงชัย สันติวงศ์ 2546 : 6)

การจัดการบริหารโรงเรียนระดับประถมศึกษาขั้นพื้นฐานโดยทั่วไปกำหนดภาระงานเป็น 4 ด้าน ได้แก่ การบริหารวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารบุคคล และการบริหารงานทั่วไป ปัจจุบันสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีโรงเรียนระดับประถมศึกษาในสังกัด 32,879 แห่ง และเป็นโรงเรียนระดับประถมศึกษาขนาดเล็กที่มีนักเรียนตั้งแต่ 120 คนลงมา ถึง 10,877 แห่ง กระจายอยู่ทั่วภูมิภาคของประเทศไทยนั้น โรงเรียนระดับประถมศึกษาขนาดใหญ่และขนาดกลางมีความพร้อมที่จะดำเนินการบริหารงานทั้ง 4 ด้าน ให้บรรลุเป้าหมายได้ (วรรณศิริ วรสิทธิ์ 2548 : 171) เพราะโรงเรียนระดับประถมศึกษาขนาดใหญ่และขนาดกลาง มีความพร้อมทางด้านงบประมาณบุคลากร การประสานงานมีอุปกรณ์และเครื่องมือที่ทันสมัยเพียงพอในการบริหารงาน (กระทรวงศึกษาธิการ 2546 : 1) แต่การดำเนินการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับประถมศึกษาขนาดเล็ก มีปัญหาต่างๆ หลายประการ เช่น ขาดแคลนครูและเทคโนโลยีที่ทันสมัย มาใช้ในการจัดการเรียนการสอน/ครู ไม่ครบชั้นเรียน/งบประมาณไม่เพียงพอตลอดจนบุคลากรในโรงเรียนระดับประถมศึกษาขนาดเล็กค่อนข้างขาดขวัญและกำลังใจในการทำงานมีปัญหาในการบริหารวิชาการเกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตร ซึ่งมักจะมีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ โดยไม่แจ้งให้โรงเรียนทราบล่วงหน้า ปัญหาเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนซึ่งไม่สามารถจัด

ครูเข้าสอนตามหลักสูตรได้เนื่องจากโรงเรียนมีบุคลากรไม่สัมพันธ์กับหลักสูตรคือ บุคลากรมีไม่ครบตามสาระวิชาและไม่ตรงกับงาน ครูที่ทำการสอน มีไม่ครบชั้นเรียน ครูบางคนต้องสอนคนเดียว มากกว่าหนึ่งชั้น จากการศึกษาครูสอนไม่ครบชั้นเรียน ผู้บริหารโรงเรียนต้องทำการสอนทำให้การบริหารงานของโรงเรียนไม่ดีเท่าที่ควร นอกจากนี้ปัญหาเกี่ยวกับอุปกรณ์การเรียนการสอนไม่เพียงพอ ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนขาดประสิทธิภาพไม่เป็นไปตามเป้าหมายของโรงเรียน ส่งผลให้คุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนไม่เป็นไปตามเป้าหมายของการศึกษา ดังนั้นการบริหารตามวัตถุประสงค์ จึงน่าจะเป็นแนวคิดที่เหมาะสมกับการบริหารงานของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก เพื่อให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการทำงานถึงจะบรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้

การบริหารจัดการจึงมีความสำคัญในการเอื้อให้โรงเรียนระดับประถมศึกษาที่มีความคล่องตัว มีอิสระในการบริหารจัดการ บรรลุตามวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกายจิตใจ สติปัญญา มีความรู้และคุณธรรมในการดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ดังนั้นแนวคิดการบริหารงานตามวัตถุประสงค์ ที่มีกำหนดเป้าหมายของงานไว้ล่วงหน้า โดยความร่วมมือของผู้บริหารทุกระดับในองค์การ มีการมอบหมายงานให้บุคลากรปฏิบัติ มุ่งเน้นที่วัตถุประสงค์และผลงานที่จะทำให้สำเร็จ ซึ่งมีกลไกควบคุมการตรวจสอบการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามเป้าหมาย จึงเป็นแนวคิดการบริหารที่น่าจะเหมาะสมกับโรงเรียนระดับประถมศึกษา ผู้วิจัยจึงศึกษาสภาพการณ์การบริหารโรงเรียนระดับประถมศึกษาขนาดเล็กตามแนวคิดการบริหารงานตามวัตถุประสงค์ในโรงเรียนระดับประถมศึกษาขั้นพื้นฐานของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการวิจัยที่ได้จะเป็นข้อมูลสำคัญในการนำมาพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนระดับประถมศึกษาขนาดเล็กตามแนวคิดการบริหารงานตามวัตถุประสงค์ในโรงเรียนระดับประถมศึกษาขั้นพื้นฐานภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาสภาพการณ์การบริหารโรงเรียนระดับประถมศึกษาขนาดเล็กตามแนวคิดการบริหารงานตามวัตถุประสงค์ในโรงเรียนระดับประถมศึกษาขั้นพื้นฐานของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ระเบียบวิธีการวิจัย

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอนโรงเรียนระดับประถมศึกษาขนาดเล็กของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวนโรงเรียน 5,879 โรงเรียน

กลุ่มตัวอย่างคือผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอนโรงเรียนระดับประถมศึกษาขนาดเล็กของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจำนวนโรงเรียน 360 โรงเรียน ซึ่งได้มาจากการเปิดตารางสำเร็จรูปของของ Krejcie and Morgan 1970 : 608) โดยใช้สถานศึกษาเป็นหน่วยสุ่ม และเพื่อให้กลุ่มตัวอย่างกระจายไปทุกเขตพื้นที่การศึกษาใน 61 เขตพื้นที่ จึงใช้วิธีการหาแบบสัดส่วนการเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling) จำนวน 360 โรงเรียน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารโรงเรียนระดับประถมศึกษาขนาดเล็กตามแนวคิดการบริหารงานตามวัตถุประสงค์ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มี 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลทั่วไป สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารโรงเรียนระดับประถมศึกษาขนาดเล็กตามแนวคิดการบริหารงานตามวัตถุประสงค์ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็น แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ

การหาคุณภาพของเครื่องมือ

1. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้ว นำเสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน เพื่อทำการตรวจสอบความเที่ยงตรงเนื้อหา (Content Validity)
2. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับผู้บริหาร และครูผู้สอนในโรงเรียนระดับประถมศึกษาขนาดเล็กของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อตรวจสอบความชัดเจนและความเหมาะสมในการสื่อความหมายของข้อคำถามที่ใช้ในแบบสอบถาม จำนวน 50 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย เพื่อหาคุณภาพของแบบสอบถามโดยใช้วิธีทดสอบหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha - Coefficient) ตามวิธี ครอนบาค (Cronbach) ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.939

สถิติที่ใช้การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้การวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าคะแนนเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) วิเคราะห์สภาวะ (Content Analysis)

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาศภาพการณ์การบริหารโรงเรียนตามแนวคิดการบริหารงานตามวัตถุประสงค์ พบว่าความคิดเห็นของผู้บริหารและของครูที่มีต่อการบริหารโรงเรียนตามแนวคิดการบริหารงานตามวัตถุประสงค์ 4 ด้าน มีรายละเอียดดังนี้

ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนด้านการบริหารงานวิชาการ พบว่า มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.01 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.52 และเมื่อวิเคราะห์ในรายละเอียด พบว่า มีค่าเฉลี่ยในระดับปานกลาง 3.01 - 3.21 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.41 - 0.76 เกือบทุกรายการ ยกเว้น มีการดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นในการพัฒนาสาระหลักสูตรสถานศึกษา มีการบูรณาการหลักสูตรสถานศึกษาในการจัดการเรียนการสอน มีการประเมินผลการใช้หลักสูตรในการจัดการเรียนการสอน

เมื่อสิ้นปีการศึกษา มีการวางแผนการพัฒนากระบวนการเรียนรู้โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ มีการดำเนินการควบคุมกำกับติดตามในการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา มีการวางแผนการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา มีการจัดหาสื่อนวัตกรรม/เทคโนโลยีเพื่อการเรียนการสอน มีการดำเนินการประกันคุณภาพภายในเพื่อรองรับการประเมินภายนอก ที่มีค่าเฉลี่ย 2.72 - 2.86 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.41 - 0.61 ส่วนความเห็นของครูผู้สอน พบว่า การบริหารงานวิชาการ มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 2.56 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.59 และมีค่าเฉลี่ยในระดับปาน 2.50 - 2.75 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.52 - 0.72 เกือบทุกรายการ ยกเว้น มีการบูรณาการหลักสูตรสถานศึกษาในการจัดการเรียนการสอน มีการประเมินผลการใช้หลักสูตรในการจัดการเรียนการสอนเมื่อสิ้นปีการศึกษา มีการวางแผนการพัฒนากระบวนการเรียนรู้โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ มีการปฏิบัติจริงเกี่ยวกับการวัดประเมินผล โดยมีระเบียบแนวปฏิบัติในการดำเนินงานอย่างชัดเจน มีการปฏิบัติจริงเกี่ยวกับการเทียบโอนโดยมีระเบียบแนวปฏิบัติในการดำเนินงานอย่างชัดเจน มีการดำเนินการควบคุมกำกับติดตามในการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา มีการวางแผนการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา มีการควบคุม กำกับติดตาม ประเมินผล การนิเทศการศึกษา มีการวางแผนประชุมจัดระบบและแนวการศึกษาทั้งในและนอกสถานศึกษา มีการจัดหาสื่อนวัตกรรม/เทคโนโลยีเพื่อการเรียนการสอน มีการดำเนินการประกันคุณภาพภายในเพื่อรองรับการประเมินภายนอก ที่มีค่าเฉลี่ยในระดับน้อย 2.28 - 2.46 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.41 - 0.68

การบริหารงานงบประมาณ ปรากฏว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อการบริหารงานงบประมาณ มีดังนี้ ค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.25 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.49 และมีค่าเฉลี่ยในระดับปานกลาง 3.02 - 3.48 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.42 - 0.61 เกือบทุกรายการ ยกเว้น มีการวางแผนการระดมทรัพยากรจาก

บุคคล องค์กรต่างๆ เพื่อนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน และมีการกำหนดเป้าหมายการปฏิบัติงานตามแผนงาน โครงการอย่างชัดเจน มีค่าเฉลี่ย 2.95 และ 2.97 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.40.41 และ 0.45 ในขณะที่ความเห็นของครูผู้สอนที่มีต่อการบริหารงบประมาณ พบว่า มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 2.79 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.48 ส่วนรายละเอียดในประเด็นย่อย พบว่า ค่าเฉลี่ย 2.51 - 3.48 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.42 - 0.61 เกือบทุกรายการ ยกเว้น มีการวางแผนการจัดทำแผนปฏิบัติการกำหนดเป้าหมายการใช้จ่ายเงินอย่างชัดเจน มีการประชุมวางแผน การตรวจสอบและรายงานการใช้งบประมาณ มีการวางแผนการระดมทรัพยากรจากบุคคล องค์กรต่าง ๆ เพื่อนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน มีการกำหนดเป้าหมายการปฏิบัติงานตามแผนงาน โครงการอย่างชัดเจน และมีการจัดทำหรือจัดการแบบพิมพ์บัญชี ทะเบียน และรายงานงบประมาณ อย่างเป็นระบบ ค่าเฉลี่ยในระดับน้อย 2.24 - 2.49 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.48 - 0.53

การบริหารงานบุคคล ปรากฏว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อการบริหารงานบุคคล มีดังนี้ ค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.20 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.54 และเมื่อวิเคราะห์ในรายละเอียด พบว่า มีเพียงกิจกรรมเดียวที่มีค่าเฉลี่ยในระดับมาก คือ มีการรายงานผลข้อมูลการเลื่อนตำแหน่งของครูและบุคลากรในสถานศึกษา ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.65 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.42 ในขณะที่ประเด็น มีการควบคุมการปฏิบัติงานครูและบุคลากรเป็นไปตามมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณวิชาชีพ มีค่าเฉลี่ยในระดับน้อย โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.39 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.57 ส่วนความเห็นของครูผู้สอนที่มีต่อการบริหารบุคลากร พบว่า มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 2.83 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.56 ส่วนรายละเอียดในประเด็นย่อย พบว่า ค่าเฉลี่ยในระดับปานกลาง 2.53 - 3.28 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.42 - 0.61 เกือบทุกรายการ ยกเว้น มีการวางแผนอัตรากำลังครูและบุคลากรในสถานศึกษา มีการวางแผนอัตรากำลังครูและบุคลากรในสถานศึกษา มีการส่งเสริมให้ครูและบุคลากรในการจัดทำผลงาน

เพื่อพัฒนาวิชาชีพ มีการวางแผนกำหนดเป้าหมายให้ครู และบุคลากรได้ศึกษาดูงาน มีการกำหนดแนวทางการ สร้างขวัญกำลังใจครูและบุคลากรอย่างชัดเจน มีการ ควบคุมการปฏิบัติงานครูและบุคลากรเป็นไปตามมาตรฐาน วิชาชีพและจรรยาบรรณวิชาชีพ มีการวางแผนการ เสริมสร้างประสิทธิภาพในการทำงานครูและบุคลากร ในสถานศึกษา มีการกำหนดระเบียบการปฏิบัติงานของครู และบุคลากรในสถานศึกษา และมีการรายงานผลประเมิน ผลการปฏิบัติงานครูและบุคลากรเมื่อสิ้นปีการศึกษา ที่มี ค่าเฉลี่ยในระดับน้อย 2.24 - 2.48 และค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน 0.47 - 0.62

สำหรับด้านการบริหารงานทั่วไป ปรากฏว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อการบริการ งานทั่วไป มีดังนี้ ค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.22 และค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน 0.48 และเมื่อวิเคราะห์ในรายละเอียด พบว่า ทุกรายการมีค่าเฉลี่ยในระดับปานกลาง 2.98 - 3.39 และ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.41 - 0.56 ส่วนความเห็น ของครูผู้สอนที่มีต่อการบริหารงานทั่วไป พบว่า มีค่าเฉลี่ย รวมเท่ากับ 2.77 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.54 ส่วนรายละเอียดในประเด็นย่อย พบว่า ค่าเฉลี่ยในระดับ ปานกลาง 2.55 - 3.03 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.43 - 0.61 เกือบทุกรายการ ยกเว้น มีการควบคุม ดูแล การใช้อาคาร สถานที่และสภาพแวดล้อมอย่างมีประสิทธิภาพ และมีการ วางแผนการดำเนินงานกิจกรรมนักเรียนเพื่อให้บรรลุ เป้าหมายในการจัดการเรียนการสอน ที่มีค่าเฉลี่ยในระดับน้อย โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.49 และ 2.48 และค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน 0.55 และ 0.51

สรุปผลการศึกษา พบว่า โรงเรียนขนาดเล็กส่วนมาก จะมีปัญหาในการบริหารจัดการในลักษณะคล้ายกัน เป็นส่วนใหญ่ ทั้งด้านวิชาการจัดการเรียนรู้ สื่อนวัตกรรมที่ใช้ กับผู้เรียนหนังสือที่ใช้ศึกษา แหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านความพอเพียงความสามารถของบุคลากรในการบริหาร จัดการ ด้านงบประมาณในการบริหารจัดการซึ่งในโรงเรียน ขนาดเล็กจะมีงบประมาณ ไม่เพียงพอต่อการดำเนินการ

ด้านอาคารสถานที่สภาพแวดล้อมก็ยังคงขาดงบประมาณที่จะ ปรับปรุงแก้ไข ผลการศึกษาสอดคล้องกับ การศึกษาการ บริหารงานวิชาการในโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาลำปางเขต 2 (เดชะ วีระตระกูล, 2548) พบว่า การบริหารงานวิชาการ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนในงานวิชาการ 4 ด้าน คือ ด้านการ บริหารหลักสูตร ผู้บริหารและครูผู้สอนยังมีความรู้ความ เข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ไม่เพียงพอ การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาใช้วิธีการ ประยุกต์และพัฒนาจากโรงเรียนอื่น ด้านการจัด การเรียน การสอน ครูยังมีไม่เพียงพอต่อชั้นเรียนและมีภาระงานอื่น ที่อีกหลายด้าน ด้านการนิเทศการศึกษาผู้บริหารและครู ยังขาดความรู้และประสบการณ์ในเรื่องการนิเทศได้อย่าง สม่าเสมอ ด้านการวัดผลและประเมินผล ผู้บริหารและ ครูไม่เข้าใจในเรื่องการวัดผลและประเมินผล ตามหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 แนวทางการพัฒนา งานวิชาการ สำนักงานเขตพื้นที่การ ศึกษา ควรส่งเสริม สนับสนุนให้ ผู้บริหารมีการพัฒนา ให้ความสนใจและ ปฏิบัติงานด้านวิชาการให้มากขึ้น และการศึกษาเรื่อง การบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็กที่ได้รับรางวัลพระราชทาน ศึกษาเฉพาะกรณีโรงเรียนบ้านมูกมันโนนอุดมสามัคคี สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอแก้งสนามนาง (วิโรจน์ จันทสิงห์, 2542) พบว่า มีการปฏิบัติที่สำคัญ คือมีการกำหนดแผนเพื่อจัดการเรียนการสอนอย่างจริงจัง ประชุมครูเพื่อมอบหมายกิจกรรมในการเรียนการสอน โดยหัวหน้าฝ่ายวิชาการ มุ่งเน้นให้ครูทุกคนจัดทำแผน การสอน บันทึกการสอน การใช้สื่อสอนซ่อมเสริม และ การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองประกอบบทเรียน การวัด และประเมินผลโรงเรียนได้พัฒนาข้อทดสอบทุกภาคเรียน จัดส่งครูเข้ารับการพัฒนาความรู้ทางด้านหลักสูตร ด้านงานบุคลากร การปฏิบัติงานได้จัดโครงสร้างอย่างเป็น ระบบ และมีการมอบหมายงานให้ทุกคนรับผิดชอบตรงตาม ความรู้ความสามารถของแต่ละบุคคลมีการควบคุม กำกับ ติดตาม ดูแล และนิเทศอย่างใกล้ชิด สนับสนุนให้ไป

ศึกษาดูงานโรงเรียนดีเด่นเป็นระยะๆ เพื่อนำมาปรับปรุงพัฒนางานในโรงเรียนให้มีความก้าวหน้าอยู่เสมอ

นอกจากนี้ผลการศึกษายังแสดงให้เห็นถึงความแตกต่างของความคิดเห็นที่มีต่อการบริหารทั้ง 4 ด้านของผู้บริหารและครูผู้สอน ซึ่งแสดงให้เห็นภาพรวมของสถานการณ์ของโรงเรียน ซึ่งตรงกับการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (ภารดี อนันต์นารี 2546) โดยผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษาพบว่า ตัวแปรที่ส่งผลทางบวกสูงสุดต่อประสิทธิผลของ

โรงเรียนประถมศึกษา คือสถานการณ์โรงเรียน รองลงมาคือคุณลักษณะผู้นำของผู้บริหาร และบรรยากาศของโรงเรียน ตามลำดับ และร่วมกันทำนายประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษาได้ ร้อยละ 79 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลจากการศึกษาวิจัยนี้ ที่ผู้วิจัยสามารถใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนตามแนวคิดการบริหารงานตามวัตถุประสงค์ของโรงเรียนขนาดเล็ก ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงซึ่งนำไปสู่ความสำเร็จในการบริหารโรงเรียนขนาดเล็กให้เกิดประสิทธิผลอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). *คู่มือส่งเสริมการบริหารสถานศึกษาที่เป็นนิติบุคคล*. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.
- เดชะ วีระตระกูล. (2548). *การบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลำปาง เขต 2*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษาบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง.
- ธงชัย สันติวงษ์. (2546). *การบริหารทรัพยากรมนุษย์*. พิมพ์ครั้งที่ 11. กรุงเทพฯ.
- ภารดี อนันต์นารี (2546). ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัด สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. *วารสารศึกษาศาสตร์* ปีที่ 15 ฉบับที่ 1 มิถุนายน - ตุลาคม 2546
- วรรณศิริ วรสิทธิ์. (2538). *การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการจัดระบบสารสนเทศกับการวางแผนพัฒนาการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญ เขตการศึกษา 12*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วิโรจน์ จันทสิงห์. (2542). *การบริหารโรงเรียนขนาดเล็กที่ได้รับรางวัลพระราชทาน : ศึกษาเฉพาะกรณีโรงเรียนบ้านมุกมันโนนอุดมสามัคคี สังกัดสำนักงานประถมศึกษาอำเภอแก้งสนามนาง จังหวัดนครราชสีมา*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษาบัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- George S. Odiorne. (1965). *Management by Objectives : System of Managerial Leadership*. New York : Pittman Publishing Corporation.
- Krejcie,R.V., & Morgan,E.W.(1970, August). Determining sample size for research activities, *Journal of Educational and Psychological Measurement*, 30(10), 608 - 609.
- Peter F, Drucker. (1954). *The Practice Management*. New York : Haper & Row.